

Gjöres minns fel

ASEA OCH SOVJET REGERINGSFRÅGA

En officiell kommuniké från utrikesutskottets sammanträde om ryssavtalet den 22 oktober 1946 bekräftar Herbert Tingstens uppgifter i memoarboken om att regeringen till Asea framförde sådana förslag om konkurrens från ett statligt eller ett utländskt företag att Asea uppfattade förslagen som påtryckningar. Professor Tingsten, som för närvarande befinner sig utomlands, påminner om denna kommuniké, som förefaller att ha fallit i glömska under debatten. Bl a har den dåvarande folkhushållningsministern Axel Gjöres nyligen förklarat att saken inte diskuterades i statsrådsberedningen. Att så skedde framgår emellertid klart av kommunikén.

Chefen för industrikommissionen, direktör Sverre Sohlman, fick i uppdrag att informera Aseas chefen, direktör Thorsten Ericson, om förslagen. Han förklarade därvid att idéerna kunde komma upp till förnyad diskussion.

Kommunikén av den 22 oktober 1946 återges här i sin helhet.

Utrikesutskottet meddelar:

Med anledning av den obehöriga publiceringen i Dagens Nyheter av vad som förekommit vid måndagens sammanträde i riksdagens utrikesutskott har utskottet efter samråd med de båda av saken berörda enskilda personerna funnit lämpligt offentliggöra följande.

I samband med utskottets behandling av propositionerna om varuutbytes- och kreditöverenskomelser med Sovjetunionen lämnade verkställande direktören i Asea, Thorsten Ericson, vid nämnda sammanträde en redogörelse för detta företags synpunkter på ifrågavarande avtalskomplex. Under den därpå följande diskussionen ställde utskottets ledamot, hr Bergvall, en fråga till hr Ericson huruvida hans företag varit utsatt för påtryckningar från regeringens sida i samband med uppgörandet av leveransprogram enligt avtalen. Hr Bergvall hade erhållit en upplysning av innehåll att det framförts till Asea att om

bolaget ej höjde sina leveranserbjudanden risk kunde föreligga för antingen en socialisering av företaget, för uppbyggandet av ett konkurrerande statsföretag eller för att initiativ togs för att förmå ett utländskt storföretag att starta en fabrik i Sverige.

Sedan hr Ericson erhållit medgivande av ordföranden i statens industrikommission, direktör S Sohlman, närvarande i utskottet i i egenskap av föredragande, att redogöra för innehållet av ett enskilt samtal dem emellan, meddelade hr Ericson följande.

Den 2 juli hade hr Sohlman begärt ett privat samtal med hr Ericson och vid detta meddelat att regeringen vid en statsrådsberedning samma dag diskuterat de olika möjligheter som förefunnas att med anledning av de aktuella avtalen med Sovjetunionen öka den svenska elektriska industrins leveransförmåga och därvid övervägt följande tre utvägar.

1. Att Asea mot regeringsgaranti för räntabiliteten utbyggde sina anläggningar. Hr Ericson hade omedelbart avböjt garantiförslaget, men förklarat sig villig överväga utbyggnadsfrågan.

2. Att en större statlig elektrisk industri grundades.

3. Att något större utländskt företag i branschen föranleddes uppta tillverkning i Sverige.

Hr Ericson hade framhållit att på grund av bristen på arbetare och ingenjörer ingen av de båda senare möjligheterna kunde medföra en ökning av leveranserna inom de närmaste åren.

Hr Sohlman framhöll inför utskottet i anledning av denna redogörelse att det icke varit fråga om några "påtryckningar", att samtalet hade varit av rent privat na-

tur, att de olika angivna möjligheterna hade varit föremål för diskussion vid statsrådsberedningen och att hr Sohlman därvid framhållit samma synpunkter på möjligheterna 2 och 3 som hr Ericson samt att dessa synpunkter vunnit gehör och diskussionen därmed avslutats. Hr Sohlman hade förklarat sig önska informera hr Ericson om de överläggningar som ägt rum samt erhållit vederbörligt tillstånd därtill. Under samtalet med hr Ericson hade hr Sohlman uttryckt den mening att de angivna möjligheterna kunde komma att tas upp till förnyad diskussion.

På fråga upplyste hr Ericson att han före det nyssnämnda samtalet med hr Sohlman haft överläggningar i frågan med statsrådet Myrdal och att Aseas styrelse mot bakgrunden av de erhållna upplysningarna beslutat överväga stora nyanläggningar. I samband härmed refererade hr Ericson ett Aseas styrelseprotokoll för den 5 juli 1946 i denna fråga.

*

Av denna framställning framgår det att statsrådsberedningen planerat att med anledning av det tilltänkta ryska avtalet gentemot Asea antingen lämna garanti för nya anläggningar eller att starta en större statlig elektrisk industri eller att föranleda ett utländskt företag att uppta tillverkning i Sverige; vidare klargörs det att samtal mellan hr Myrdal och Asea mot bakgrunden av dessa förhållanden föranlett Asea att överväga stora nyanläggningar.

Det är alltså uppenbart att hr Myrdals uppgift om att någon socialiseringsaktion inte var påtänkt är oriktig; hr Myrdal synes inte ha tagit reda på ens huvudupp-

gifterna i ärendet innan han skrev sin artikel i Dagens Nyheter i söndags.

Detta är vad jag menat med "påtryckningar". Naturligtvis kan man också bruka ordet "upplysningar". Men om en företagsledare "upplyses" om att han, om han ej ger med sig, riskerar upprättande av statsföretag eller koncession för ett utländskt företag inom samma bransch, tror jag att ordet "påtryckningar" ter sig mera naturligt.

Tar hr Myrdal fortfarande sina uppgifter på ed? Hotar han fortfarande med stämning?

HERBERT TINGSTEN